

እግዚአብሔር አብ እና እግዝእተብሔር እም፡

እንኳን፡

ልጃቸው፡ እግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ መሲሕ፡

በግርማ መለኮቱ ተገልጾ የታየበትን፡

የደብረ ታቦርን በዓል፤ ዘንድሮም፡

በጳጊጊኖቹው (በኻይ መቶ ዐሥራሦስተኛው) ዓመተ

ምሕረት፡

በያለንበት፡ በደኅና አድርሰው፡

በሰላም ለማክበር አበቁን!

+ + +

የደብረ ታቦር (ቡሔ) በዓል።

ለእኛ፡ ለቅዱሱ ኪዳን ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት፡ ከዓበይት በዓሎቻችን፡ አንዱ የኾነው፡ በዓለ ደብረ-ታቦር የሚውለው፡ በነሐሴ ፲፫ ቀን በመኾኑ፡ ለጸመ ፍልሰታ ሱባዔ፡ ልዩ ምዕራፍ ኾኖ፡ በታላቅ መንፈሳዊ ተመስጦና ማኅሌት ይከበራል።

ይህ በዓል፡ ከመድኃኒታችን፡ ከእግዝእትነ [እግዝእተብሔራችን] እም፡ ድንግል ማርያም፡ በሰውነት የተወለደው፡ ሰላማችን እግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ መሲሕ፡ በዐጸደ ሥጋ፡ ዐብረውት ከነበሩት ደቀ መዛሙርቱ መካከል፡ ጴጥሮስንና ያዕቆብን፤ ወንድሙንም ዮሐንስን፤ በዐጸደ ነፍስ ካሉት ባለሚሎቹ ደግሞ፡ ሙሴንና ኤልያስን፡ ከኢየሩሳሌም በስተምሥራቅ በሚገኘው፡ "ታቦር" በተባለው፡ የወይራ ዛፍ ተራራ ላይ አምጥቶ፡ የባሕርይ አምላክነቱን በመግለጥ፡ ታማኞች አገልጋዮቹ፡ ሊያዩ የተመኙትን፡ እንዲያዩ፤ ሊሰሙ የተመኙትንም፡ እንዲሰሙ ያደረገበት ቸርነቱና ኃይሉ የሚዘከርበት ነው።

ይህንም፡ እርሱ፡ እግዚእነ [እግዚአብሔራችን] እና ሰላማችን፡ ኢየሱስ መሲሕ፡ ለሕዝቡ፡ በምሳሌ ያስተምራቸው የነበረው፡ ነቢዩ ኢሳይያስ፡ "እስመ እንዘ ይሬእዩ፡ ኢይሬእዩ። ወእንዘ ይሰምዱ፡ ኢይሰምዱ፤ ወኢይሌብዉ።

"እያዩ፡ ስለማያዩ፤ እየሰሙም፡ ስለማይሰሙ፤ ስለማያስተውሉም" ወገኖች፡ የተናገረው ትንቢት ይፈጸም ዘንድ መኾኑን፡ ለደቀ መዛሙርቱ ጥያቄ፡ መልስ በመስጠት ያስረዳቸው ቃሉ፡ በሥርዓተ ቅዳሴ ጸሎት ላይ፡ ዘወትር ይወሳል።

ይህም፡ "ወለክሙስ፡ ብፁዓት አዕይንቲክሙ፡ እስመ ይሬእያ፤ ወዕዘኒክሙ፡ እስመ ይሰምዓ። አማን እብለክሙ! ከመ ብዙኃን ነቢያት ወጻድቃን፡ ፈተዉ ይርአዩ፡ ዘትሬእዩ፤ ወኢርእዩ። ወፈተዉ ይሰምዑ፡ አንትሙ ዘትሰምዑ፤ ወኢሰምዑ።"

"የእናንተ ግን፡ ዓይኖቻችሁ፡ እነሆ ስለሚያዩ፥ ጆሮዎቻችሁም ስለሚሰሙ፡ ብፁዓት ናቸው። እውነት እላችኋለሁ! ብዙዎች ነቢያትና እውነተኞች ሰዎች፡ እናንተ፡ ዛሬ የምታዩትን፡ ሊያዩ፡ እጅግ ፈልገው ነበር፤ ነገር ግን፡ አላዩም። እናንተ፡ ዛሬ የምትሰሙትንም፡ ሊሰሙ፡ እጅግ ፈልገው ነበር፤ ነገር ግን፡ አልሰሙም።" ሲል፡ ለደቀ መዛሙርቱ የተናገረው ነው። (ማቴ. ፲፫፥ ፲፫-፲፯።)

በዚያ የታቦር ተራራ ላይ፡ የታየውንም ተአምራት እንዲህ የሚለው ዜና፡ አጠቃልሎ ይገልጻል፡-

"ነሥአሙ እግዚእ ኢየሱስ፡ ለጴጥሮስ፥ ወለያዕቆብ፥ ወለዮሐንስ፤ ወዐርገ ደብረ፡ ከመ ይጸሊ። ወእንዘ ይጼሊ፡ ተወለጠ ርእየተ ገጹ፤ ወአልባሊሁኒ ፃዕደወ፤ ወበረቀ ከመ ሙብረቅ።"

"ወናሁ መጽኡ ክልኤቱ እደው፤ ወይትናገሩ ምስሌሁ፤ እሉ እሙንቱ፡ ሙሴ፥ ወኤልያስ። እሉ አስተርአዩ በሰብሐት፤ ወነገሩ ስብሐቲሁ፡ ዘሀለዎ ይኩን በኢየሩሳሌም፤ ወፀኦቶሂ።"

"ረከበ ጴጥሮስሃ፥ ወእለ ምስሌሁ፡ ክቡዳን አዕይንቲሆሙ በድቃስ፤ ወነቂሖሙ፡ ርእዩ ስብሐቲሁ፤ ወእደውኒ ክልኤቱ፡ እለ ይቀውሙ ምስሌሁ።"

"ወእምዝ ሶበ ፈቀዱ ይትሌለዩ እምኔሁ፡ ይቤሎ ጴጥሮስ፡ ለእግዚእ ኢየሱስ፡- 'ሊቅ! ይኔይስነ ንንበር ዝዩ፤ ወንግበር ሠለስተ ሰቃልወ፤ አሓደ፡ ለከ፤ ወአሓደ፡ ለሙሴ፥ ወአሓደ፡ ለኤልያስ።' ወኢየአምር ዘይብል።"

"ወዘንተ ብሂሎ፡ ጸለሎሙ ደመና። ወፈርሁ፡ ሶበ ቦኡ ውስተ ደመና። ወመጽአ ቃል፡ እምውስተ ደመና፤ ዘይብል፡- 'ዝንቱ ውእቱ ወልድየ፡ ዘኅረይኩ! ወሎቱ ስምዕዎ!'"

"ወመጺአ ቃል፡ ተረከበ እግዚእ ኢየሱስ ባሕቲቱ። ወእሙንቱሰ፡ አርመሙ፤ ወኢነገሩ፤ ወኢለመኑሂ፡ ዘርእዩ፥ ወዘሰምዑ ውእተ አሚረ።"

"እግዚአብሔር ወልድኢየሱስ መሲሕ፡ ጴጥሮስንና ዮሐንስን፥ ያዕቆብንም ይዞ፡ ሊጸልይ፡ ወደተራራ ወጣ። ሲጸልይም፡ የፊቱ መልክ ተለወጠ፤ ልብሱም፡ ተብለጨለጨ፤ እንደሙብረቅም፡ አብረቀረቀ!

"እነሆም፡ ኹለት ሰዎች፡ መጡ። ከእርሱም ጋር ይነጋገሩ ጀመር። እነርሱም፡ ሙሴና ኤልያስ ናቸው፤ በክብርም ተገልጠው ታዩ። የእርሱንም፡ ወደኢየሩሳሌም መውጣት፥ በዚያም ስለሚኾነው ክብሩ ኹሉ ተናገሩ።"

"ነገር ግን፡ ጴጥሮስንና ከእርሱ ጋር የነበሩትን፡ ዓይኖቻቸው፡ በእንቅልፍ ከብደውባቸው አገኛቸው፤ ባነቃቸው ጊዜ፡ ክብሩንና ከእርሱ ጋር ዐብረው የቆሙ፡ ኹለት ሰዎችን አዩ።"

"ከዚህ በኋላ፡ ከእርሱ ሊለዩ ሲፈልጉ፡ ጴጥሮስ፡ ለእግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ፡ እንዲህ ይለው ጀመር፡- 'መምህር ሆይ! በእዚህ መኖር፡ ለእኛ ይሻለናልና፡ እባክህ! አንድ፡ ለአንተ፤ አንድ፡ ለሙሴ፤ አንድ፡ ለኤልያስ፡ ሦስት ዳሶችን እንቀልስ!' የሚናገረውን አያውቅም ነበር።

"ይህን እየተናገረ ሳለ፡ ደመና መጣና ጋረዳቸው። ወደደመናውም ተነጥቀው ሲገቡ፡ ፈሩ። ከደመናውም ውስጥ፡ እንዲህ የሚል ቃል መጣ፡- 'ይህ፡ የመረጥሁት ልጄ ነው! እርሱን ስሙት!'

"ይህ ቃል መጥቶ እንደተሰማ፡ እግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ፡ ብቻውን ኾኖ ተገኘ። እነርሱም፡ ዝም አሉ፤ ስላዩትም፤ ስለሰሙትም፡ ስለዚህ ትንግርት፡ በዚያች ወራት፡ ምንም ነገር፡ ለማንም፡ ከቶ አልተናገሩም።" (ሉቃ. ፱፥ ፳፰-፴፮።)

ቡሔ።

የደብረ ታቦር በዓል፡ በሕዝባዊ ዘይቤ፡ "ቡሔ" ተብሎ ይከበራል። በበዓሉ ዋዜማ፡ በየቤቱ፡ ችቦ ከበራ በኋላ፡ ከሠርክ ጀምሮ፡ በምሽቱ ጊዜ፡ ወጣቶች ወንዶች ልጆች፡ በየሠፈራቸው፡ በቡድን፡ በቡድን እየኾኑና በትር በትራቸውን ይዘው፤ ጅራፍ ገምደው እያጮሁ፤ ለበዓሉ የተለመደውንም፡- "ቡሔ በሉ! ሆ! ልጆች ኹሉ! ሆ! እዚያ ማዶ፡ ጭስ ይጨሳል! አጋፋሪ ይደግሣል! ያንን ድግሥ፡ ውጩ ውጩ! በድንክ አልጋ፡ ተገልብጩ! ያች ድንክ፡ ዓመለኛ! አላንድ ሰው አታስተኛ!" የሚለውን የጭፈራ ሆታ፡ በመቀባበል እያሰሙ፡ "እንኳን አደረሳችሁ!" ለማለት፡ በመንደራቸው መኖሪያ ቤቶች ኹሉ ይዘዋወራሉ።

በየገቡበት ቤትም፡ ዙሪያውን ከብበው፤ በበትራቸው፡ ወለሉን እየደቁና ከአንዱ የሆታ አውራጅ ጓደኛቸው፡- "ሆያ ሆዬ! ሆ! የኔ አበ-ቤት! የሰጠኝ ሙክት! መስከረም ጠባ፡ ያንን ሳነክት! ...ሆያ ሆዬ! ሆ! የእኔ እመ-ቤት! የፈተለችው! የሸረሪት ድር፡ ያስመሰለችው! ያንንም ሸማ፡ ማርያም ሠራችው! ለዚያች ለማርያም እዘኑላት! ባመት ከመንፈቅ፡ አለቀላት!" የሚለውን፡ የሆታ ዜማ እየተቀባበሉ፡ የቤቱን አበቤት እና እመቤት ያሞግሳሉ። ባለቤቶቹም፡ "እንኳን፡ ዐብሮ አደረሰን! ደግሞም፡ ለከርሞ (ለሚመጣው ዓመት)፡ እንዲሁ፡ በሰላም ያድርስን! የዘንድሮውም፡ የቡሔ ዳጊችሁ፡ ይኸውላችሁ!" ብለው፡ ትኩሱን፡ ሙልሙል የቡሔ ኅብስት አበርክተውላቸውና መርቀዋቸው፡ ያስናብቷቸዋል። ልጆቹም፡ ያንን ምርቃትና የቡሔ ዳቦ ተቀብለው፡ "ዓመት ዐውደ-ዓመት፡ ድገመን ዓመት! ድገመን ዓመት! የአበቤቴ ቤት! ድገመን ዓመት! ድገመን ዓመት! የእመቤቴ ቤት! ድገመን ዓመት! ድገመን ዓመት! እንደዚህ እንዳላችሁ! ሆ! አይለያችሁ!" እያሉ፡ መልካም ምኞታቸውን በመግለጽ፡ እጅ እየነሡ ይወጣሉ።

"ቡሔ"፡ በኢትዮጵያኛ፡ "ቡሔዬ"፤ ብርሃኔ፤ መብራቱ ማለት ነው። በደብረ ታቦር፡ ማለትም፡ በዚያ፡ በታቦር ተራራ ላይ፡ እንደመብረቅ የብልጭታ ብርሃን፡ "ቧ" ብሎ የተገለጠውን፡ የሰላማችን የእግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ መሲሕን፡ የፊቱን ጸዳል፤ የልብሱንም፡ መብለጭለጭ ያስረዳል፤ የችቦው መብራት ምሳሌ፡ ይህ ነው።

ደግሞም፡ በኢትዮጵያኛ፡ "ለከት" ማለት፡ "ታናሽና ሞላላ፡ የሊጥ መፈተኛ፤ ጢብኛ፤ የዳቦ እንጎቻ" ማለት ሲኾን፡ እረኞች፡ በዚህ፡ በቡሔ ዋዜማ ሲጨፍሩ፡ "አክስቴ ቤት፤ አለኝ ለከት!" ከሚሉት ሙሉሙሉ የተነሣ፡ "ቡሔ" በግእዝ፡ "ብሔእዮ"፡ ማለትም፡ "ብሔዬ" ተብሎ ስለሚተረጎም፤ ለከት፤ ወይም፡ ዳቦ ኾኖ ሊጋገር፡ የሚቦካ ሊጥም፡ በግእዝ፡ "ብሔእ" ስለሚባል፡ ለደብረ ታቦር በዓል ዕለት፡ ተቦክቶ የሚጋገረውን ኅብስት ያሳያል።

ስለዚህ፡ "የቡሔ ዳቦ" የሚባለው ኅብስት፡ ባሕርየ መለኮቱ፡ በደብረ ታቦር የተገለጠው፡ የአምላካችን የኢየሱስ መሲሕ ምሳሌ መኾኑን፡ ማስተዋል ይገባል። (የአማርኛ መዝገበ ቃላት፤ ደ.ተ.ወ. ገጽ. ፻፳፩።)

በዘመነ ብሉይ፡ ሙሴ፡ ከባለሟልነቱ የተነሣ፡ ፈጣሪውንና አምላኩን እግዚአብሔርን፡- "አርእየኒኬ ስብሐቲክ! እባክህ! ፊትህን (ክብርህን) አሳየኝ!" ባለው ጊዜ፡ እግዚአብሔር ለሙሴ፡ የሰጠው የተስፋ መልስ፡-

"ርእዮተ ገጽዮሰ፡ እስመ አልቦ ዘይሬኢ ገጽዮ፤ ወየሓዩ። ወናሁ ትመጽእ ጊዜ፡ እንተ ባቲ ትሬእየኒ! ሰው፡ አይቶኝ አይድንምና፡ ዛሬ፡ ፊቱን ማየት አይቻልህም፤ የምታይባት ጊዜ ግን ትመጣለች።" የሚል ነበረ። (ዘጸአ. ፴፫፡ ፲፰-፳፫። ማር. ፱፡ ፪-፮።)

ያ፡ የተስፋ ቃል ተፈጽሞለት፡ ሙሴ፡ በዚያ ጥያቄው ጊዜ፡ በግርማ መለኮትነቱ ባሕርይና አካል፡ ሊያየው ያልቻለውን፤ በኋላ ዘመንም፡ "ይህ ሥጋዬ ነው፤ ብሉት!" ብሎ፡ ራሱን፡ ኅብስት አድርጎ ያቀረበውን፡ እግዚአብሔር ወልድን፡ በታቦር ተራራ ላይ፡ በኢየሱስ መሲሕ ሰውነት አካልና ባሕርይ ገዝፎ፡ ሊያየው ችሏል።

የቤተ ክህነታችን ምሁራን፡ በዚህ ረገድ፡ "ገራህተ ሙሴ፤ የሙሴ ማሳው፡ አንቺ ነሽ!" በሚለው በማግሰኞው የውዳሴ ማርያም ትርጓሜያቸው፡ የሚሰጡትን ሓተታ፡ እዚህ ላይ ማውሳቱ፡ አግባብ ይኾናል።

ይህም፡ እንዲህ የሚል ነው፡- "ሙሴ፡ ከባለሟልነቱ የተነሣ፡ [ቃሉን እያስሰማ የሚያነጋግረውን እግዚአብሔርን፡] 'ባይህ እወድዳለሁ!' አለው።

"እግዚአብሔርም፡ 'የእኔን ፊት አይቶ፡ አንድ ሰዓት መቆም፤ መቆየትም የሚቻለው የለም!' አለው።

"ሙሴም፡ 'ካላየሁህማ፡ ለምን፡ ባለሟልህ ተባልሁ?' አለው።

"እግዚአብሔርም፡ 'ፊቱን፡ ከኋላዬ እንጂ፡ ከፊት ለፊት አላሳይህም!' [ይህም ማለት፡] ዘር ካልወደቀባት ምድር፡ የበቀለ ስንዴን፡ አምጥተህ ብትሠዋልኝ፡ እታይሃለሁ!' አለው።

"መሴ' ማለት፡ 'የዋህ' ማለት ነው። ለጊዜው፡ በራእይ ሲባክን አድሩዋል፤ ፍጻሜው ግን፡ በ[ሰብአዊ] ዘር ከተወለደች፡ ከድንግል፡ ያለ[ሰብአዊ] ዘር ተወልጄ፡ ኋላ፡ በደብረ ታቦር፡ መሥዋዕት ኾኜ በምቀርብበት ጊዜ፡ እታይሃለሁ!" ሲል ነው። መምህር ኤስድሮስ ግን፡ [መሴ፡ በዐፈር የተሞላ] የብረት መደብ አሠርቶ፡ ውኃ እያጠጣ፡ አሸክሞ፡ ዐርባ ዘመን ዙርዋል!' ብለዋል።"

እንግዲህ ዛሬ፡ በደብረ ታቦር ዕለተ በዓል ዋዜማ፡ ማለትም፡ በቡሔ ምሽት፡ "የቡሔ ዳቦ" ተብሎ፡ ለሕፃናትና ለብላቴኖች፣ ለወጣቶችና ለጎልማሶችም የሚበረከተው ጎብስት፡ የዚህ ምሳሌ ነው።

የወንዶቹ ልጆች፡ የሆታ ጭፈራ የሚያዘክረው፡ ከደስታውና ከድንጋጤው የተነሣ፡ "የሚያደርገውን አያውቅም ነበር!" የተባለውን፡ የቅዱስ ጴጥሮስንና የቀሩትን፡ የኹለቱን ሓዋርያት አድራጎት ሲኾን፣ የችቦው መብራት፣ ጅራፉና ጩኸቱ ደግሞ፡ በዚያን ተራራ ላይ፡ ከጋረዳቸው ደመና ውስጥ፡ ብርሃነ መለኮቱን ለመግለጽ፡ ከታየው መብረቃዊ የብልጭልጭታ ብርሃን ጋር ለተሰማው፡ ነጎድጓዳዊ የመለኮት ድምፅ፣ በተለይም፡ የሰላማችን የኢየሱስ መሲሕን መገረፍ የሚያስታውስ ምሳሌ ነው።

**የደብረ ታቦር/የቡሔ በዓል፡
ጸሎተ-ቅዳሴ ምንባባትና ምስባክ።**

ምንባባት፡-

- ፩ኛ፡ ዕብ. ምዕ. ፲፩፥ ቀ. ፳፫-፴፩፤
- ፪ኛ፡ ፪ጴጥ. ምዕ. ፩፥ ቀ. ፲፮-፳፩፤
- ፫ኛ፡ የሓዋ. ምዕ. ፯፥ ቀ. ፵፬-፶።

ምስባክ፡-

ታቦር፣ ወአርሞንዔም፡ በስመ ዚአክ ይትፌሥሑ፤	ታቦርና አርሞንዔም፡ በስምህ ይደሰታሉ፤
ወይሴብሐ ለስምከ፤	ስምህንም፡ ያመሰግናሉ፤
መዝራዕትከ፡ ምስለ ኃይል።	ክንድህ፡ ከኃይልህ ጋር ነው።

ወንጌል፡- ሉቃ. ምዕ. ፱፥ ቀ. ፲፰-፴፮።

+ + +